

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну	
Шифр, назва дисципліни	DP005 Бюджетування на підприємстві / Business Budgeting
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051 «Економіка»
Освітня програма	Економіка та управління бізнесом
Семестр	1
Факультет / відділення	Бакалаврської підготовки
Курс	2 курс (за скороченою формою навчання) 4 курс (повний термін навчання)
Анотація курсу	Навчальна дисципліна спрямована на формування цілісної системи теоретичних знань з основ бюджетування та фінансового планування, що допомагає розуміти і вміти пояснювати базові концепції та принципи бюджетування, використовувати інструментарій бюджетування для прийняття управлінських рішень, застосовувати набуті теоретичні знання з дисципліни для розв'язання завдань у сфері управління фінансами та грошовими потоками, організації проведення аналізу їх виконання, сприяння формуванню вмінь і навиків самостійного дослідження економічних проблем.
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=392
Мова викладання	українська
Лектор курсу	докт. екон. наук, доцент Кузнецова Наталія Богданівна канали комунікації: СДН «Moodle»: повідомлення в чаті E-mail: analytyn@ukr.net Messenger: https://www.facebook.com/kuznetsova.n/
Місце дисципліни в освітній програмі	
Освітня програма	http://csbc.edu.ua/documents/otdel/ooop_e.pdf
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Перелік спеціальних компетентностей (СК)	<p>Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.</p> <p>Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних процесів на підприємстві та із застосуванням сучасного методичного інструментарію бюджетування.</p> <p>Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p>
Перелік програмних результатів навчання	<p>Застосовувати інструментарій бюджетування для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень, вирішення економічних задач суб'єктами господарювання.</p> <p>Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.</p> <p>Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та креативне мислення.</p>
Опис дисципліни	
Структура навантаження на студента	<p>Загальна кількість годин – 120</p> <p>Кількість кредитів – 4</p> <p>Кількість лекційних годин – 22</p> <p>Кількість практичних занять – 23</p> <p>Кількість годин для самостійної роботи студентів – 75</p> <p>Форма підсумкового контролю – залік</p>
Методи навчання	<p>Вербальний метод; пояснювально-демонстраційний метод; метод проблемного викладання; репродуктивний метод; робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації).</p>
Зміст дисципліни	
Тема 1. Загальні принципи фінансового планування на підприємстві	<p>Сутність, значення та завдання фінансового планування на підприємстві. Методи фінансового планування. Етапи фінансового планування. Довгострокове та короткострокове фінансове планування. Оперативне фінансове планування на підприємстві. Умови ефективного фінансового планування. Основні технологічні принципи фінансового планування. Організація ефективної системи фінансового планування на підприємстві.</p>
Тема 2. Система бюджетування на підприємстві	<p>Поняття і значення бюджету. Класифікація бюджетів. Сутність процесу бюджетування, його функції, особливості та процедура розробки бюджетів. Підготовчий етап процесу бюджетування, послідовність його проведення. Платіжний календар та особливості його розробки із застосуванням програми Excel.</p> <p>Чинники, що враховуються в процесі</p>

	бюджетування.
Тема 3. Система управління підприємством на принципах бюджетування	Бюджетування як інструмент управління розвитком підприємства. Вигоди та очікувані результати від впровадження бюджетування. Бюджетування як управлінська технологія, її складові. Архітектура бюджетної системи на підприємстві. Роль системи управлінського обліку і звітності в бюджетуванні.
Тема 4. Цілі, принципи та методологія складання бюджетів	Цілі підприємства, їх зв'язок з бюджетуванням. Принципи та завдання бюджетування. Методологія складання бюджетів на підприємстві. Взаємозв'язок бюджетування з головними фінансовими цілями підприємства. Цілі і завдання, які покликані вирішити бюджетування на підприємстві. Методичні підходи до побудови системи бюджетування.
Тема 5. Моделі бюджетування	Фінансова модель бюджетування. Фактори, що обмежують і впливають на розвиток бізнесу. Індивідуальна та універсальна бюджетна модель. Бюджетування окремих галузей господарської діяльності. Бюджетування фінансових потоків. Фактори, що визначають бюджетну структуру підприємства. Бюджетування комерційної діяльності. Бюджетування товарно-матеріальних потоків (управління рентабельністю).
Тема 6. Облікова політика підприємства як основа формування бюджету	Сутність та значення облікової політики підприємства, її призначення та основні елементи. Принципи побудови ефективної облікової політики для цілей бюджетування. План рахунків та нормативи у системі бюджетування. Методи калькулювання собівартості продукції, їх характеристика. Система розподілу накладних витрат на виробничому підприємстві. Методи розподілу накладних витрат за продукцією та за структурними підрозділами.
Тема 7. Основні організаційні етапи постановки та впровадження бюджетування	Технологія побудови фінансової структури підприємства. Порядок розроблення та затвердження бюджетного регламенту. Організація управління бюджетами на підприємстві. Графік документообігу та послідовність його розробки. Процедура складання, узгодження та затвердження бюджетів.
Тема 8. Побудова операційних бюджетів: бюджету продаж, бюджету доходів, бюджету виробництва, бюджету витрат	Операційні бюджети: характеристика, призначення, види. Порядок формування операційних бюджетів підприємства. Цінова стратегія підприємства при формуванні бюджету. Планування збутової діяльності підприємства. Запаси сировини та матеріалів. Виробничі планові потужності підприємства. Нормування витрат у бюджетуванні.
Тема 9. Побудова основних бюджетів: бюджету доходів і витрат, бюджету руху грошових коштів, прогнозного балансу	Характеристика основних бюджетів, їх призначення. Технологія розробки основних бюджетів. Причини зміни прибутків та їх значення у бюджетуванні. Особливості формування комерційних та інших операційних витрат при формуванні бюджету доходів та витрат. Проблеми, які виникають при плануванні грошових надходжень. Основні заходи з усунення дефіциту бюджету руху грошових коштів на підприємстві. Аналіз балансу та його вплив на формування прогнозного балансу.
Тема 10. Контроль виконання бюджету. Мотивація та	Методи контролю виконання бюджету, його елементи та основні принципи. Три підходи до реалізації системи контролю бюджету.

стимулювання у процесі бюджетування.	Мотивація та стимулювання у процесі бюджетування. Етапи проведення контролю виконання бюджету на підприємстві. Аналіз відхилень при виконанні бюджету та управління ними. Відповідальність за виконання бюджетів.
--------------------------------------	---

Політика дисципліни

Політика відвідування	Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання зорганізується в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.

Система оцінювання

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних, семінарських та інших видів занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати атестацію з предмету – 60 балів); підсумковий/ семестровий контроль, проводиться у формі заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Підсумкова оцінка за умови заліку виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного контролю.

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни

Види навчальної роботи	Мах кількість балів
Усні виступи на семінарських заняттях (3 вист.)	15
Експрес-контрольні (3 експр/контр.)	15
Захист практичної роботи (письмово) (4 зах.)	20
Модульні контрольні роботи (2 МКР)	20
Презентація (реферату / наукової статті) (1 през.)	10
Захист розрахункової роботи (1 розрах.роб.)	20
Разом	100

Шкала оцінювання

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Бездоганна підготовка в широкому контексті
B	80-89	Повні знання, міцні вміння
C	70-79	Хороші знання та вміння
D	65-69	Задовільні знання, стереотипні вміння
E	60-64	Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах
FX	35-59	Слабкі знання, відсутність умінь
F	1-34	Необхідний повторний курс

Список рекомендованих джерел

1. Ковтун С. Бюджетування на сучасному підприємстві, або Як ефективно управляти фінансами. – Х.: Фактор, 2005. – 340с.
2. Управління витратами: Навч. посіб. / М.Г. Грещак, В.М. Гордієнко, О.С. Коцюба та ін.; за заг. ред. М.Г. Грещака. – К.; КНЕУ, 2008. – 264с.
3. Основи бюджетування: Навч.-метод.посіб. для самост. вивч. дисц. / [Л.П.Батенко, Т.О. Зінкевич, О.О.Кизенко та ін.]; за заг. ред. Л.П.Батенко. – К.: КНЕУ, 2010. – 202 с.
4. Балан О.С. Управління процесом прийняття інвестиційних рішень на підприємствах виробничої сфери: [моногр.] / О.С. Балан // Одеса: вид-во «ВМВ», 2014. – 420 с.
5. Філіппова С.В. Бюджетування як механізм управління розвитком машинобудівного підприємства [Текст] : монографія / С.В. Філіппова, М.О. Ананська. — Луганськ : Вид-во«Ноулідж», 2013. — 206 с.
6. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
7. Загальні підходи до складання бюджету руху готівки. URL: http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,36/catid,120/id,3204/.
8. Малік Л.В., Павлова К.І. Проблеми фінансового планування та бюджетування/ URL: <http://intkonf.org/malik-lv-pavlova-ki-problemi-finansovogo-planuvannya-ta-byudzhetuвання/>.
9. Марковська А. І. Необхідність фінансового планування на підприємстві . URL: <http://intkonf.org/markovska-a-i-neobhidnist-finansovogo-planuvannya-na-pidприємстві/>
10. Прохорова В.В., Таранець О.О Бюджетування як прогресивна технологія фінансового планування та оперативного контролінгу URL: http://www.confcontact.com/2008dec/15_prohorova.htm.
11. Система, методи та організація бюджетування на підприємстві . URL: <http://beta.horayetsky.lviv.ua/index.php?page=articles&op=readArticle&id=93&title=uk-S7stema-metod7-ta-organizaci8-b0d9etuvann8-na-pidpr75mstvi>.
12. Колісник М. В., Балик У. О. Бюджетування як шлях до ефективного управління. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. Вип. 7. 2015. С. 372–375.
13. Blyzniuk, O. P; Horpynchenko, A. P. (2013) Classification of sources of formation of financial resources of the enterprise / Visnyk Mizhnarodnoho slovianskoho universytetu. Ekonomichni nauky-Bulletin of the International Slavic University. Economic sciences Volume: 15 Issue: 2 Pages: 52-58.
14. Vidhya, Krishnan How to Create a Business Budget for Your Small Business. URL: <https://www.zoho.com/books/guides/how-to-create-a-realistic-business-budget.html>.
15. Salam, Norodin & Sedik-Salam, Marwisa. (2018). Best Practices on Financial Management: A Collaborative Academic Interventions in Cotabato City, Southern Philippines. JPAIR Multidisciplinary Research. 31. 10.7719/jpair.v31i1.568.
16. Warue, B. N., and Wanjira, T. V. (2013). Assessing budgeting process in small and medium enterprises in Nairobi's central business district: A case of hospitality industry. International journal of information technology and business management, 17(1), 1-11. Retrieved from <http://bit.ly/31xQeta>
17. Wild, T. (2017). Best practice in inventory management. Routledge. Retrieved from <http://bit.ly/2Ky1AYF>